

Befaringsrapport

Arkeologisk befaring i forbindelse med detaljreguleringsplan for Bottum grustak - 3405-170/4 m.fl. - Lillehammer kommune

Kommunenummer: 3405	Kommune: Lillehammer	Saksnummer: 2022/4972
		Prosjektnummer: 524215
Gnr/bnr: 170/4, 13 og 17		
Gårds- og bruksnavn: Bottum		
Tiltakshaver/grunneier: Sigurd & Ola Grimstad AS		
Planarbeid: Areal+ AS		
Tiltakstype: Reguleringsplan		
Tidsrom i felt: 17.08.2022	Deltagere i felt: Tina Amundsen og Fredrik Bratlie Hansen	
Timer i felt: 6 t. Timer for-/etterarbeid: 5 t.		
Konklusjon: Det ble kontrollregistrert et tidligere registrert automatisk fredet kulturminne, en gravhaug, som ligger i plangrensa i vest. Gravhaugen har ID 40916 i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden. Gravhaugen ble målt inn på nytt og geometrien er nå korrigert i Askeladden. Del av turstien til helleristninger på Drotten går i nordenden av planområdet. Turstien ble målt inn (kartvedlegg 1). Det anbefales å skjerme turstien fra grustaket. Det ble ikke nyregistrert noen automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet.		
Rapport dato/skrevet av: 05.12.2022, Tina Amundsen		

Innledning og bakgrunn for undersøkelsen

Kulturarv ved Innlandet fylkeskommune mottok oversendelse datert 19.01.2022 fra Areal+ AS med varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Bottum grustak i Lillehammer kommune. Hensikten med planarbeidet er å tilrettelegge for videre drift i et eksisterende uttaksområde for råstoffutvinning. Det foregår masseuttak i dag, uten at det er regulert eller gitt konsesjon. Godkjent reguleringsplan er en forutsetning for videre drift i uttaket, som utgjør ca. 35 dekar. I kommuneplanens arealdel 2020-2023 (2030) området avsatt til råstoffutvinning.

Areal+ AS utfører planarbeidet på vegne av Sigurd & Ola Grimstad AS.

Fylkeskommunen meldte i brev av 10.02.22 behov for arkeologisk befaring av planområdet for å avklare forholdet til automatisk fredete kulturminner. Plangrense i vest er markert gjennom en gravhaug (med ID 40916 i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden). Videre ligger deler av turstien til Drotten, som er et automatisk fredet felt med helleristninger, innenfor plangrensa. Av konsekvensutredningen går det fram at arealbruken er i konflikt med stien til helleristningsfeltet.

Samtidig står det i referatet fra oppstartsmøtet (datert 11.11.21) at «I nordre del er aktiviteten avsluttet, og videre aktivitet vil pågå i god avstand til kulturstien».

Jamfør kulturminneloven § 9 plikter den ansvarlige leder eller forvaltningsorgan ved planleggingen av større private eller offentlige tiltak etter lovens § 8, første ledd, å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte nevnt i lovens § 3, første ledd. Den arkeologiske befaringen ble utført den 17.08.2022, og undersøkelsesplikten etter kulturminneloven anses som oppfylt.

Kulturminne/kulturmiljø, grunnlag for befaringen

Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder også lokaliteter som det er knyttet historiske hendelser, tro eller tradisjoner til. Med begrepet kulturmiljø forstås et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. I forvaltning av kulturminner og i kulturminneloven er det skilt mellom automatisk fredet kulturminne og kulturminne fra nyere tid. Kulturminneloven inneholder en til dels omfattende og detaljert oppstilling av kulturminner som er å oppfatte som automatisk fredet i henhold til loven, jfr. § 4. Dette er kulturminner som er beskyttet på grunn av sin høye alder. Ifølge Kulturminneloven § 4 er kulturminner eldre enn år 1537 automatisk fredet, det vil si alle kulturminner som er eldre enn reformasjonen. Nyere tids kulturminner er ikke omfattet av den automatiske fredningen, med unntak av samiske kulturminner eldre enn 100 år som også er fredet.

Arkeologiske perioder	Hovedperiode	Datering (f.Kr./e.Kr)
Førromersk jernalder	Eldre jernalder	500 – 0
Eldre romertid		0 – 200
Yngre romertid		200 – 400
Folkevandringstid		400 – 550
Merovingertid	Yngre jernalder	550 – 750
Vikingtid		750 – 1050
Middelalder	Middelalder	1050 – 1537
Nyere tid	Nyere tid	1537 -

Arkeologiske tidsperioder.

Planområdet

Planområdet ligger ca. 10 km fra Lillehammer sentrum og ca. 2,5 km i kjøreavstand til Fåberg sentrum. Planområdet er på totalt ca. 106 dekar. Planområdet ligger nord for Fåberg langs vestsida av Gudbrandsdalslågen.

Det skal ha vært grusuttak på Bottum siden 50-100 år tilbake i tid. Grimstad AS har drevet uttaket de siste 25 årene. Det er ønskelig å drive i 10 år til. Forslagsstiller vil i den sammenheng regulere eksisterende virksomhet og gi rammer for videre drift.

Området ligger nær Lågen og Lågendeltaet naturreservat. Konsekvensutredningen vedlagt oppstartvarselet omtaler at deler av uttaket ligger innenfor hensynssone for landskap, og at konsekvensene er vurdert til å være store i forhold til landskap/kulturlandskap. Tursti til helleristninger på Drotten går gjennom nordenden av planområdet.

Metode og resultat

Befaringen ble utført ved overflaterregistrering. Overflaterregistrering benyttes for å påvise kulturminner som er synlige på overflaten. Metoden foregår ved systematisk søk gjennom terrenget for å visuelt påvise strukturer som f.eks. gravminner, rydningsrøyser, slagghauger, kullgroper,

fangstgroper, med mer. Jordbor benyttes for å påvise eventuelt kull i grunnen. Påviste automatisk fredete kulturminner blir dokumentert ved foto, beskrivelse og GPS-innmåling.

Det er tidligere registrert en et automatisk fredet kulturminne, en gravhaug med Askeladden ID 40916, i plangrensa i vest. Gravhaugen hadde en noe forskjøvet kartfesting. Den ble derfor målt inn på nytt ved befaringen og geometrien er nå rettet opp i Askeladden (se kartvedlegg 2).

Turstien til helleristningene på Drotten, nord i planområdet, ble målt inn (se kartvedlegg 1). Turstien og helleristningene er tilrettelagt med skilt.

Det ble ikke nyregistrert noen automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet ved befaringen.

Helleristninger med elgfigurer på Drotten (Foto: T. Amundsen).

Parti av turstien til Drotten nord i grustaket (Foto: T. Amundsen).

Innlandet Fylkeskommune
Lillehammer, 05.12.2022

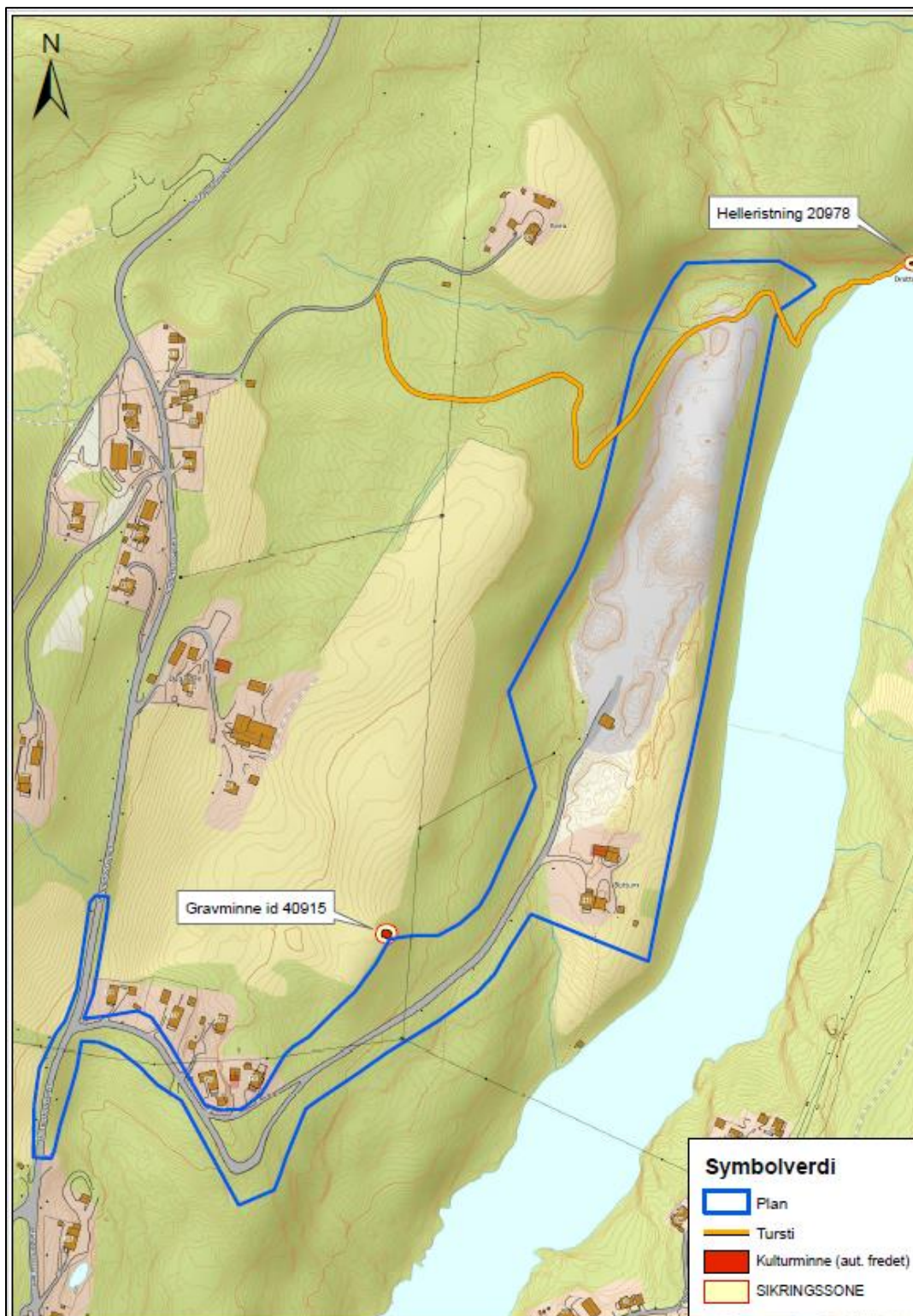
Tina Amundsen
arkeolog

Gjenpart:

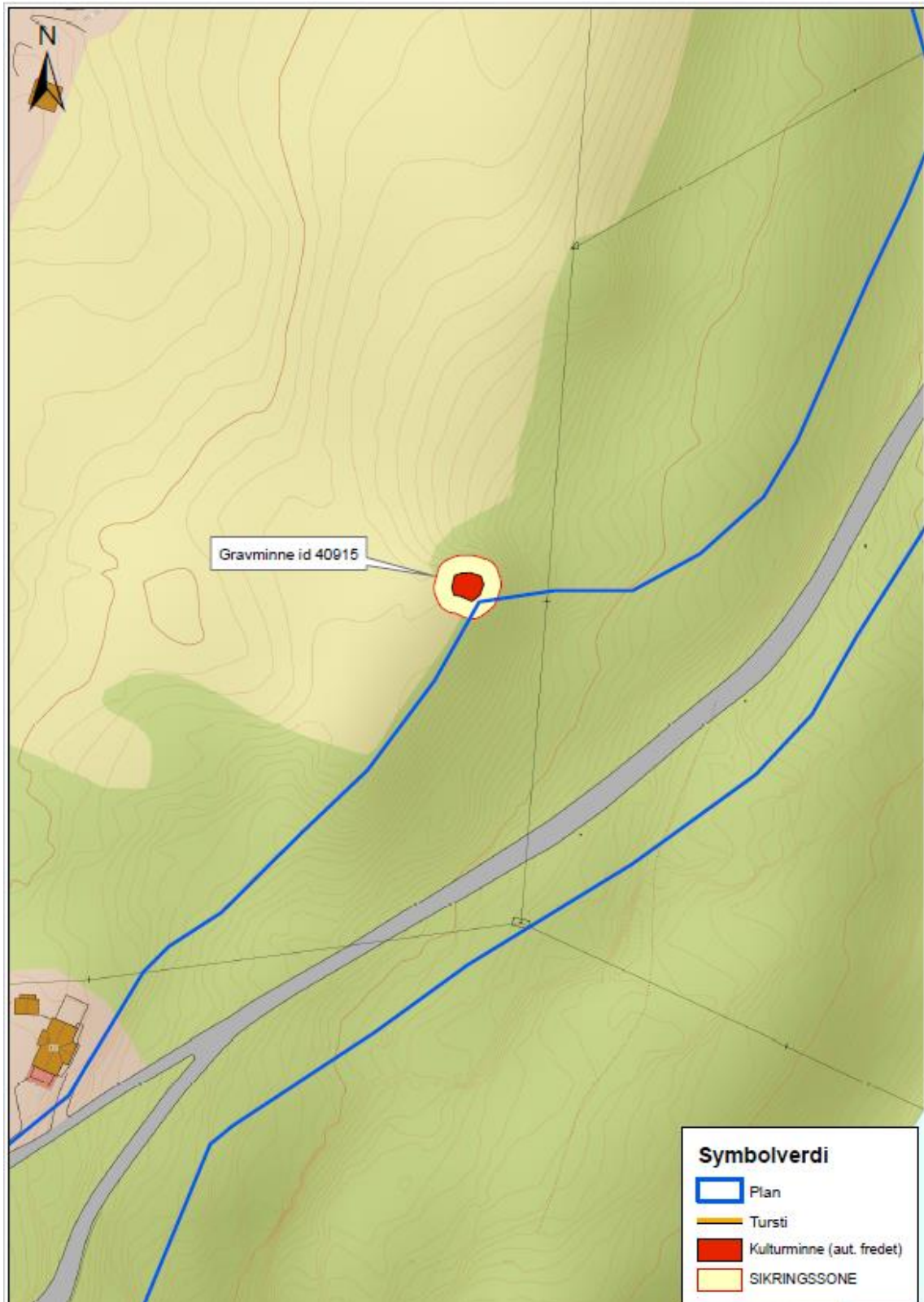
Areal+ AS, Storgata 64 A, 2609 Lillehammer
Sigurd & Ola Grimstad AS, Baklivegen 1398, 2651 Østre Gausdal
Lillehammer kommune, Postboks 986, 2626 Lillehammer

Vedlegg

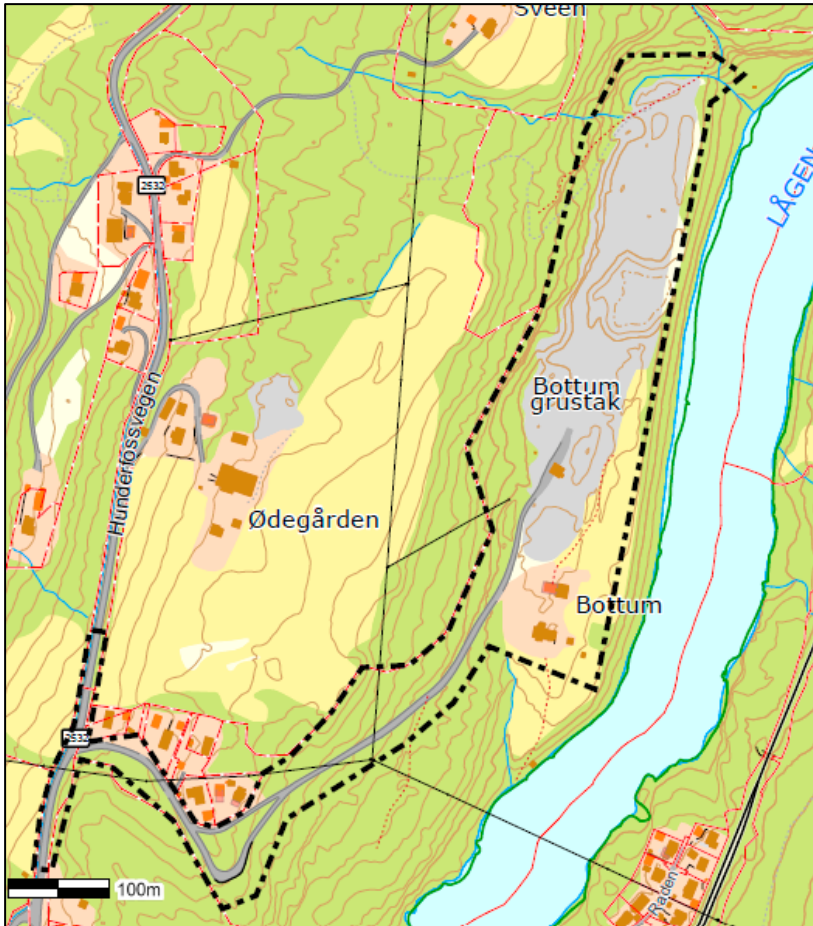
1. Kart med plangrense
2. Detaljkart gravhaug
3. Situasjonsskart
4. Oversiktskart

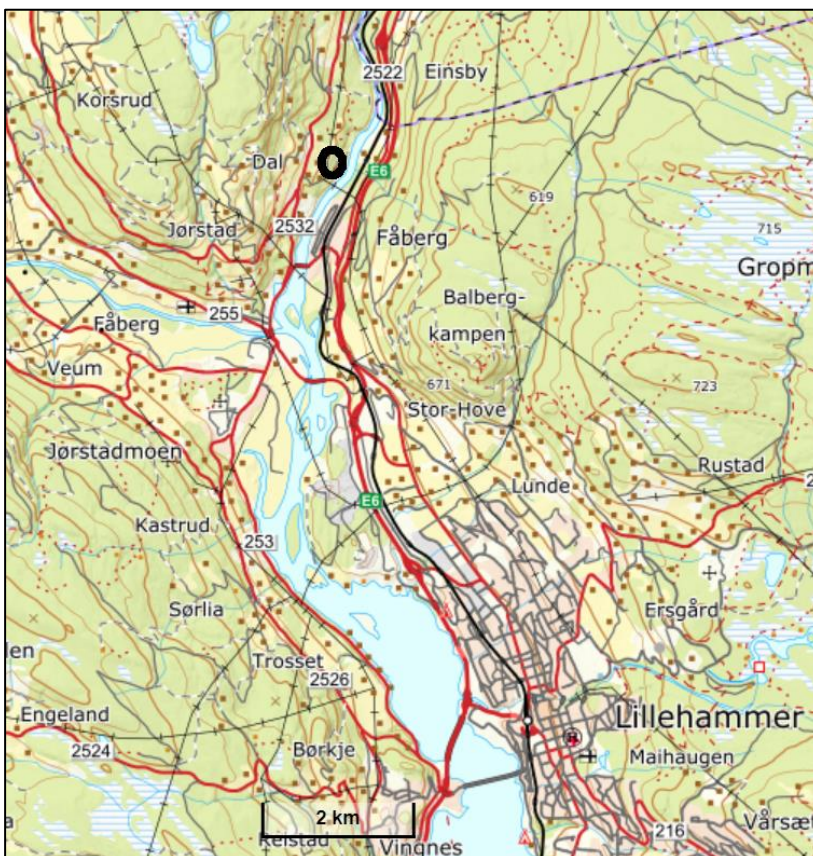
1. Kart med planavgrensning (kart: Innlandet fk. v/Fredrik B. Hansen).

2. Detaljkart som viser automatisk fredet gravhaug ID 40915 ved plangrensa (kart: Innlandet fk. v/Fredrik B. Hansen).

3. Situasjonsskart/planavgrensning (Areal+ den 19.01.22).

4. Oversiktskart, planområdets beliggenhet markert med sirkel (Norgeskart).